

Konaklama İşletmelerinde Çevre Bilinci ve Yeşil Yönetim Uygulamalarının İşletme Başarısına Katkısı: Muğla İli üzerine Bir Araştırma¹

DOI: 10.26466/opus.449339

*

Murat Türk* - Ergün Kara**

*Prof. Dr., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İ.İ.B.F. Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü,
Osmaniye /Türkiye

E-Posta: muratturk@osmaniye.edu.tr

ORCID: [0000-0001-7040-4180](https://orcid.org/0000-0001-7040-4180)

**Dr.Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, Osmaniye/Türkiye

E-Posta: erguncankara1@hotmail.com

ORCID: [0000-0002-7815-1111](https://orcid.org/0000-0002-7815-1111)

Öz

Bu çalışmada, çevre bilinci ve yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyetlerin uygulanıp uygulanmadığı ve yeşil yönetim anlayışını benimseyen konaklama işletmelerinin bu yönetim anlayışına uygun faaliyetlerde bulunmaları dolayısıyla işletmelerin pazar payı, fiyat, imaj, maliyet, hizmet kalitesi, müşteri ve çalışan tatmini, kârlılık, verimlilik ve rekabet gibi başarı göstergelerine ne gibi katkılar sağladığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Muğla İl sınırları içinde faaliyet gösteren butik otel, tatil köyü ve 3, 4 ve 5 yıldızlı konaklama işletmelerinin tepe yöneticileri üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın analizlerine 242 işletme tepe yöneticisinden elde edilen veriler dâhil edilmiştir. Araştırmanın verileri anket yöntemi ile elde edilmiş olup yapılan literatür taraması sonucunda belirlenen yeşil yönetim uygulamaları ve işletme başarı göstergeleri ölçeklerine dayanarak bir anket formu hazırlanmıştır. Araştırma sonunda 242 geçerli anket elde edilmiş ve söz konusu tepe yöneticilerinin ölçme araçlarına kendilerini değerlendirme ile ilgili verdikleri cevaplarla sınırlandırılmıştır. Araştırmada Güvenilirlik Analizi, Korelasyon Analizi, Regresyon ve Kümeleme analizleri uygulanmış olup bu analizler için istatistiki bir paket programı kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevre bilinci, yeşil yönetim, işletme başarısı, turizm.

¹ Bu çalışma Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalında ve Prof. Dr. Murat TÜRK danışmanlığında yapılan doktora tezinden üretilmiştir.

The Contribution of Green Management Applications and Environment Consciousness on The Success of Managements in The Accommodation Sector: A Research on Muğla Province

*

Abstract

It is intended to reveal how often environment consciousness and activities which are appropriate to green management perceptiveness and because accommodation industries which adopt green management perceptiveness function conveniently to this management perceptiveness as to contributions it provides to management success in relation to market share, pricing, imaging, cost, service quality, customer and worker satisfaction, profitability, productivity and competition of managements to the success criterias. A survey was carried out in the direction of this purpose on the top managers of 3, 4, and 5 star hotel accommodation sector, holiday villages and boutique hotels which are active within the borders of Muğla Province. Data which was gained from top managers of 242 industries was included to research analyses. Survey data were obtained by questionnaire and a questionnaire was prepared based on the green management practices and business achievement indicators determined by means of survey. At the end of the research, 242 valid questionnaires were obtained and they were limited to the answers given by the top managers about the evaluation tools themselves. Reliability Analysis, Correlation Analysis, Regression and Clustering analyzes were applied in the study and a statistical package program was used for these analyzes.

Keywords: *Environmental consciousness, green management, management success, tourism.*

Giriş

Çevre, 1970'li yıllardan itibaren dünyanın ortak sorunlar yaşadığı ve üzerinde ortak davranışta bulunmayı kabul ettiği ender konulardan birisidir. Yaşanabilecek başka bir dünyanın olmaması ve çevre sorunlarının yaşandıkları yerel ortamların çok ötesinde etkilerinin hissedilebiliyor olması bu konuyu, hem çok önemli hem de derhal tedbirlerin alınması gereken bir konuma getirmektedir (Akdoğan, 2003, s.6).

Günümüzde kirliliğin artması ve sahip olunan bazı kaynakların hızla tükenmesi konaklama işletmelerini çevreye karşı daha duyarlı faaliyetlerde bulunmaya ve çevre dostu ürün ve hizmetler üretmeye yöneltmiştir. Sürdürülebilir turizm anlayışı esasına dayanan çevre bilinci ve yeşil yönetim faaliyetlerinin birlikte düşünülerek konaklama işletmelerinde uygulanması hem çevre kirliliğini azaltacak hem de doğadaki kaynakların korunarak insan yaşamının kalitesinin artması sağlanacaktır.

Günümüzde işletmeler, gerek iç ve dış çevrelerinden kaynaklanan baskılar gerekse dahil oldukları organizasyon ve anlaşmalar çerçevesinde sorunun çözümünü "çevreye duyarlı davranmak" olarak belirlemişlerdir. Bu çerçevede, çevre son dönemde pek çok konaklama işletmesi için en öncelikli bir konu haline gelmeye başlamıştır. Ancak, bu noktada önemli olan husus, işletmenin ve yönetim anlayışının çevreye duyarlı hale getirilmesi yani, ekolojik çevrenin işletmenin faaliyetlerinde ve kararlarında öncelikli olacağı bir yönetim ve işletmecilik anlayışının geliştirilmesidir (Akdoğan, 2003, s.6)

Günümüzün giderek artan ve karmaşıklaşan rekabet ortamında, konaklama işletmeleri ayakta kalabilmek ve rakiplerinden bir adım daha önde olabilmek için en etkili yönetim modellerinin hazırlanması ve hayata geçirilmesindeki temel faktörün mali gelişme unsuru olduğu görülmektedir. Bu nedenle işletmeler, çevrenin korunması konusunda sürdürülebilir turizm anlayışının önemli bir yere sahip olduğu gerçeğinin gün geçtikçe daha çok farkına varmaktadır. Çalışma bu yönüyle yöneticilere, konaklama işletmelere ve turizm sektörüne örgütlerin geleceği bakımından konunun önemini ortaya koymaktadır.

Literatür Taraması

Çalışmaya yönelik yerli ve yabancı literatür araştırmaları neticesinde çevre bilinci ve yeşil yönetim uygulamalarının konaklama işletmeleri ve tepe yöneticileri açısından kritik değere sahip oldukları fark edilmiştir. Bu durumun, literatürdeki ampirik ve teorik çalışmalarda kabul görmüş bir gerçeklik olduğunu da ifade edebiliriz. Çalışmanın bu bölümünde çevre bilinci ve yeşil yönetim uygulamaları ile ilgili literatürde yer alan bilimsel çalışmalar ulaşılabildiği ölçüde aktarılmaya çalışılmıştır.

Bansal ve Roth (2000), çevre korumaya yönelik işletme politikaları ve yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyete bulunan işletmelerin başarılarının tespitine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Yapılan bu araştırma sonucunda, çevre korumaya yönelik işletme politikaları ve yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyette bulunan işletmelerin pazar payı, fiyat, imaj, maliyet, hizmet kalitesi, müşteri ve çalışan tatmini, kârlılık, verimlilik ve rekabet gibi başarı göstergelerinde bir artış olduğunu gözlemlemişlerdir

Morrow ve Rondinelli (2002), işletmelerde çevrenin korunması konusundaki yaklaşımlar ve yeşil yönetimin anlayışı hakkında yapmış oldukları çalışmada, yönetimde çevresel uygulamalara yer veren işletmelerde sosyal ve ekonomik başarının arttığı, işletmenin imajı ile çalışanların motivasyonu üzerinde olumlu etkilerinin bulunduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Akdoğan (2003), Kayseri’de faaliyet gösteren işletmelerin çevreye duyarlı yönetim ve işletmecilik uygulamaları ile yöneticilerin çevreye karşı olan tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırma gerçekleştirmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, işletmelerde çevre bilincinin yeni gelişmeye başladığı ve çevreye duyarlılık kapsamında kabul edilen faaliyetler ile ilgili uygulamaların söz konusu olduğu ancak, bu konuda çevre standartlarından politikalara, planlamadan motivasyon için kullanılan araçlara kadar bir çok konuda henüz istenen düzeyde çevreye duyarlı yönetim faaliyetlerinin yapılamadığı sonucuna ulaşmıştır.

Karabulut (2003), Türkiye’de faaliyet gösteren özel sektör üretim işletmelerinin yeşil yönetim uygulamaları neticesinde işletme başarısına olan katkılarını incelemek üzere yaklaşık 117 işletme üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Bu araştırma sonucunda, işletme fonksiyonları itibari

ile yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyetlerin uygulanma düzeyleri artıkça işletme başarı göstergelerindeki değişim düzeyinin de artacağı sonucuna ulaşmıştır.

Chavan (2005), tarafından yapılan bir çalışmada çevre yönetimi uygulamalarının küçük işletmeler açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. Yapılan bu çalışma sonucunda çevresel uygulamaların işletme açısından iç ve dış çevre analizi yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Sharakshane (2006), "İşletmelerin Çevreye Karşı Duyarlılığı ve Şamanizm" isimli tezinde, Rusya'nın Buryat Özerk Cumhuriyetinde 24 kişi ile derin görüşme tekniği kullanarak sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde işletmelerin çevreye karşı duyarlılığı konusunda Şamanizm'in etkisini incelemek üzere bir araştırma gerçekleştirmiştir. Sayı yeterli olmadığından tezde yorumlayıcı teknik kullanılmış bu bağlamda Şamanizm'in ekolojik bilinçlenme ve sürdürülebilir kalkınma konusunda önemli teşvik unsuru olduğu sonucunu gözlemlemiştir.

Akatay ve Aslan (2008), 23 farklı ilde faaliyet gösteren ve ISO 14001 sertifikası almış konaklama işletmelerin yeşil yönetim anlayışına karşı hassasiyetleri ve otel işletmelerini bu sertifika almaya yönelten sebepler üzerine bir araştırma yapmışlardır. Yapılan araştırma sonucunda, otelleri ISO 14001 belgesini alma nedenleri arasında birçok maddi ve manevi faktörün önemli olduğu sonucunu saptamışlardır.

Ceyhan ve Ada (2013), çevreye duyarlı işletmecilik kavramının işletmeler açısından önemi ile ilgili Kahramanmaraş İli'nde bir araştırma yapmışlardır. Yapılan bu araştırma sonucunda, ilde faaliyet gösteren işletmelerde genel olarak çevre konusunda bilinçlenmenin arttığını tespit etmişlerdir.

Saçılık ve Çevik (2014), Antakya İli'nde faaliyet gösteren Güngör Ottoman Palace Otel'in yeşil yıldız uygulama faaliyetleri üzerine bir çalışma yapmışlardır. Konaklama tesisinin yeşil yıldız belgesine sahip olması ile çevre konusunda yapmış olduğu tasarruf çalışmaları neticesinde özellikle su ve enerji konuları başta olmak üzere birçok alanda tasarruf yaptıkları görülmüştür. Ancak yeşil yıldız faaliyetlerinin, tesise bilinçli ve çevreye karşı duyarlılığa sahip müşteri sayısında herhangi bir artış sağlamadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Tutar (2015), yeşil yıldız kampanyasının ve yeşil otelcilik projesinin, gerek mikro gerekse makro anlamda atık azaltımı, enerji yönetimi, su

kaynakları, geri dönüşüm ve kültürel mirasın etkin yönetimi gibi konularda sorunların çözümü ile istihdama, yoksulluğa ve çevreye olan katkıları üzerine bir araştırma gerçekleştirmiştir. Yapılan araştırma sonucunda, sürdürülebilirlik kavramının önemli olduğuna dikkati çekerek, projenin sektörde faaliyet gösteren tüm tesisler tarafından benimsenmesiyle beraber devamlılığının geçmişten günümüze aktarılan ekolojik çevreyle ilgili ortamın korunacağı sonucuna ulaşmıştır

Kim ve arkadaşları (2016), yapmış oldukları çalışmada turizm sektöründeki yeşil uygulamalar ile müşteri memnuniyeti arasındaki ilişkiyi daha gerçekçi bir biçimde ele almayı araştırmışlardır. Bu araştırmada TripAdvisor uygulamasında misafirler tarafından yapılan çevreci otel yorumlarına dayanılarak seçilen 217 otelin yöneticilerine anket uygulanmışlardır. Çalışma sonucunda, daha yeşil bir uygulama yoğunluğu ile müşteri memnuniyetinin arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Akandere ve Zerenler (2017), yapmış oldukları araştırmada konaklama işletmelerinde görev yapan yöneticilerin yeşil tedarik zinciri yönetimi kararlarını baskılayan iç ve dış faktörlerin yeşil uygulamalar ve işletme performansı üzerine olan etkilerini araştırmışlardır. Çalışma sonucunda, yeşil tedarik zinciri yönetimini baskılayan iç ve dış faktörler hem yeşil yönetim uygulamalarını hem de işletme performansını artırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

Çevre Bilinci

Evrende yaşayan bütün canlılar, hayatın kaynağı olan doğal bir çevre içinde yaşamlarını sürdürürler. Çevre çok geniş anlamlar taşıyan bir kavram olarak, farklı kişi ve bakış açıları ile tanımlanmıştır. En geniş anlamıyla çevre, insanı kuşatan ve çevreleyen cansız her şeydir (UNDP, 1993, s.5). Altuğ (1990), yaptığı tanımda doğal çevreyi tanımlarken insan, diğer canlılar ve çevreyi bir bütün olarak ele almıştır. Keleş ve Hamamcı'nın (1998) tanımlarına göre ise çevre, yaşayan tüm canlı varlıkların doğa üzerinde zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın her türlü fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkenlerin toplamı olarak belirtilmektedir.

Günümüzdeki teknolojik gelişmeler ile sosyal ve ekonomik değişikliklerin sonucunda endüstrileşmiş veya gelişmekte olan ülkeler ihtiyaçları olan hammaddeler için doğal kaynaklar bilinçsizce tüketilmiş, yaşadığımız doğal çevrede ciddi tahribatlar oluşmuştur. Bu sorunun en temel nedeni, çevrenin kullanılmasında ortaya çıkacak zararları engelleyici yönetim anlayışının benimsenmemesidir. Çok sayıda bireyin yaşamını yitirmesine yol açabilecek olayların gerçekleşme olasılığı, bugün tüm konaklama işletmelerinin çevreye verilen zararlar üzerine adapte olmalarını sağlamıştır.

Sanayileşme ile birlikte hız kazanan kentleşme, çevre kirliliğini de beraberinde getirmektedir. Çevre sorunları deniz, orman ve su kaynakları gibi sahip olunan önemli değerlerin yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalması nedeniyle ortaya çıkmıştır. Hava, su, toprak ve gürültü kirliliği şeklinde ortaya çıkan çevre sorunları canlı yaşamını olumsuz olarak etkilemektedir (Keleş, 1997, s. 103-128).

Sanayileşmenin getirdiği en önemli sorunlardan biri çevre kirlenmesidir. Çevresel sorunlara karşı umursamaz olan insanlar, çevreye ihtiyaçları olduğunu ve onu istedikleri gibi kullanabileceklerini düşündükleri zaman problemlerin ne olduğu ile yüzleşmişlerdir. İnsanoğlu; toprağın, suyun, havanın giderek artan kirliliği kaldıracak kapasitesinin kalmadığının farkına varmasıyla çözüm arayışları içine girmeye başlamıştır. Bugün toplumların gündeminde en ön sırada yer alan bu sorunun çözümü için yalnız gelişmiş ülkeler değil, kalkınmakta olan ülkelerde bazı ekonomik, teknik ve hukuki önlemler alma zorunluluğunu duymaktadır (Sirmen, 1990, s. 23).

Çevre koruma konusunda dünyada çevre ile ilgili çeşitli organizasyonlar yapılmıştır. Düzenlenen bu toplantılarda çevreyle ilgili çok önemli kararlar alınmıştır. Gerçekleştirilen bu toplantılar içerisinde en fazla dikkat çeken ve ses getiren organizasyonlar Stockholm Konferansı, Rio Dünya Çevre Zirvesi, Rio+5 Toplantısı, Johannesburg Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi, Kyoto Protokolü ve Minamata Sözleşmesi'dir.

Yeşil Yönetim

Yeşil yönetim anlayışı, en temel ifadeyle sahip olunan mevcut kaynakları mümkün olduğu kadar israf etmeden kullanarak tasarruf yapmak ve

çevreyi koruma zorunluluğu anlamına gelmektedir (<http://ibrahimkupeli.blogspot.com.tr>).

Başka bir tanıma göre yeşil yönetim anlayışı, konaklama tesislerinin çevreye duyarlı sorumluluk duygusu ile faaliyette bulunmalarını ifade etmektedir. Kısaca, doğal çevrenin korunması ile ekonomik büyüme kavramlarının uzun dönemde birlikte düşünülmesi esasına dayanmaktadır (Karabulut, 2003, s. 47).

Nemli'ye (2000a) göre ise, daha geniş bir bakış açısıyla yeşil yönetim anlayışını, konaklama işletmeleri yapmış olduğu faaliyetleri yerine getirirken belirli aşamalarda karar alma süreci içerisinde çevreyi önemli bir faktör olarak dikkate alıp, tüm faaliyetlerinde doğal çevreye verilen zararları ortadan kaldırmayı amaç edinmektedir. Böylelikle hizmet üretim ve tasarımında mevcut süreçleri değiştiren, çevre değerlerinin korunması kültürünü tüm işletme personeline yerleştirmek için uğraşan ve ayrıca böyle bir sosyal projeye aynı zamanda topluma karşı olan görevlerini de yerine getiren bir anlayış olarak görülmektedir.

Geleceğin yönetim anlayışı, yeşil kavramı üzerine inşa edilmekte olup bu kavram, her ferdin, her kurumun, her üreticinin ve özellikle de tepe yöneticilerin hayatının ayrılmaz bir parçası olması anlayışına dayanıyor. Bu kapsamda yeşil yönetim anlayışı, turizm sektöründe faaliyet gösteren konaklama işletmeleri için vazgeçilmez bir yönetim felsefesi olmakla birlikte aynı zamanda bütün mevcut şartlar da tüm sektörlerin bu felsefe ile hareket ederek hizmet ve üretimlerini bu anlayış içinde devam ettirmeleri gerektiğini ifade ediyor (<http://ibrahimkupeli.blogspot.com.tr>).

Yeşil yönetimin çıkış noktası "sürdürülebilir kalkınma" ve "sürdürülebilir turizm" anlayışına dayanmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma (sustainable development), ekolojik çevrenin korunması ile ekonomik kalkınma kavramlarının uzun dönemde aynı düşünce etrafında düşünülmesi esasına dayanır. Sürdürülebilirlik, daha iyi yaşanabilir bir hayat ve daha uzun bir ömür için doğadaki mevcut kaynakların koruma altına alınarak insan yaşam kalitesinin yükseltilmesi anlamına gelmektedir. Ekolojik, sosyal ve ekonomik hedeflerin birarada düşünülmesi ve tüm bu unsurların hepsine birden faydalı olacak bir biçimde uygulamaların oluşturulması sürdürülebilir kalkınma esasına yardımcı olur (Farrel ve Hart, 1998, s. 4-16).

Bu gelişmenin temel çıkış noktası, sahip olunan mevcut tüm ekolojik kaynakların doğal üreme hızlarını geçmeyecek şekilde kullanılmasının güvence altına alınmasıdır. Geçmişten bugüne sahip olunan tüm doğal kaynakların planlı olarak kullanılmadığı için günümüzde toplumumuz ve tüm sektör işletmeleri kaynak kıtlığı ile karşı karşıya kalmaktadır. İşletme yönetimi, yenilenebilen ve yenilenemeyen kaynak rezervleriyle atık ve ürünlerin bileşimleri arasında bir denge kurmalıdır. Bu denge ise sektörde faaliyet gösteren tüm konaklama işletmelerinin yeşil yönetim uygulamalarına daha fazla yatırım yapmaları ve yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyetlere öncelik vermeleriyle sağlanabilir (Özgener, 2004, s. 195).

Yeşil yönetim anlayışı maliyet açısından ele alındığında konaklama işletmeleri için pek çok faydasının olduğu da bilinmektedir. Bu faydalardan bazılarını sıralayacak olursak şu şekildedir: Tesis imajını arttırmak, enerji kaynakların kullanımını ve mevcut işletmenin çevreye olan olumsuz etkilerini azaltmak, işletme etkinliğini arttırmak, müşteri taleplerine cevap vermek yeşil yönetim uygulamalarının sağladığı belli başlı avantajlar arasında yer almaktadır (Morrow ve Rondinelli, 2002, s.166).

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın amacı, önemi, kapsamı, veri toplama araçları, modeli ve hipotezleri açıklanmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı, konaklama işletmelerinde çevre bilinci ve yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarısına olan katkılarının araştırılması ve incelenmesidir. Bu kapsamda, çevre bilinci ve yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyetlerin uygulanıp uygulanmadığı ve yeşil yönetim anlayışını benimseyen konaklama işletmelerinin bu yönetim anlayışına uygun faaliyetlerde bulunmaları dolayısıyla işletme başarılarına ne gibi katkılar sağladığını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Muğla İl sınırları içinde faaliyet gösteren butik otel, tatil köyü ve 3, 4 ve 5 yıldızlı konaklama işletmelerinin tepe yöneticileri üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

Çevre konusunda çeşitli belgelere sahip olan konaklama işletmelerindeki yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyetlerin uygulanıp uygulanmadığının tespit edilmesi ve eksikliklerin neler olduğunun belirlenmesi açısından elde edilecek bulguların, öncelikle bu bölgede faaliyet gösteren işletmelerin tepe yöneticilerine nasıl uygulama yapmaları gerektiği konusunda bir yol haritası olması ümit edilmekte ve bundan sonra yapılacak araştırmalara yardımcı olarak literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evren ve örneklemini Muğla ilinde faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin tepe yöneticileri oluşturmaktadır. Bu kapsamda Muğla ilinde turizm sektöründe faaliyet gösteren butik otel, tatil köyü ve 3, 4 ve 5 yıldızlı toplam 242 konaklama işletmesinin tepe yöneticisi üzerinde anket uygulaması yapılmıştır. Yapılan inceleme ve değerlendirmeler neticesinde bazı anketlerin çeşitli sebeplerden kaynaklı analizler için uygun olmadığı tespit edilmiş ve nihayetinde 242 anket, araştırmanın analiz süreçlerine dâhil edilmiştir.

Anket Formu ve Kullanılan Ölçekler

Çalışmanın araştırma sürecinde, birincil veri toplama tekniklerinden nicel veriler esasına dayalı ölçme metodunun benimsendiği anket yöntemi, veri toplama enstrümanı olarak tercih edilmiştir

Araştırmada kullanılan anket formu, doktora tez danışmanlığını Prof. Dr. Hayri Ülgen'in yürüttüğü ve 2003 yılında Elif Karabulut isimli kişinin doktora tez çalışmasında pilot uygulama yöntemiyle oluşturulan ve güvenilirlik testi sonucu (Cronbach Alpha değeri) 0,840 olarak çıkan anket çalışmasından alınmış ve bazı ifadelerde uyarılama yoluna gidilmiştir. Bu nedenle 43 ifade ve 1 açık uçlu soru ifadesi olarak hazırlanan anket formu, örneklem grubunda yer alan konaklama işletmeleri tepe yöneticilerinin tamamına dağıtılmadan önce pilot uygulaması yapılmış ve bu uygulama için Marmaris İlçesi'nde bulunan 71 konaklama işletmesinin tepe yöneticisi ile ön analiz için anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulama

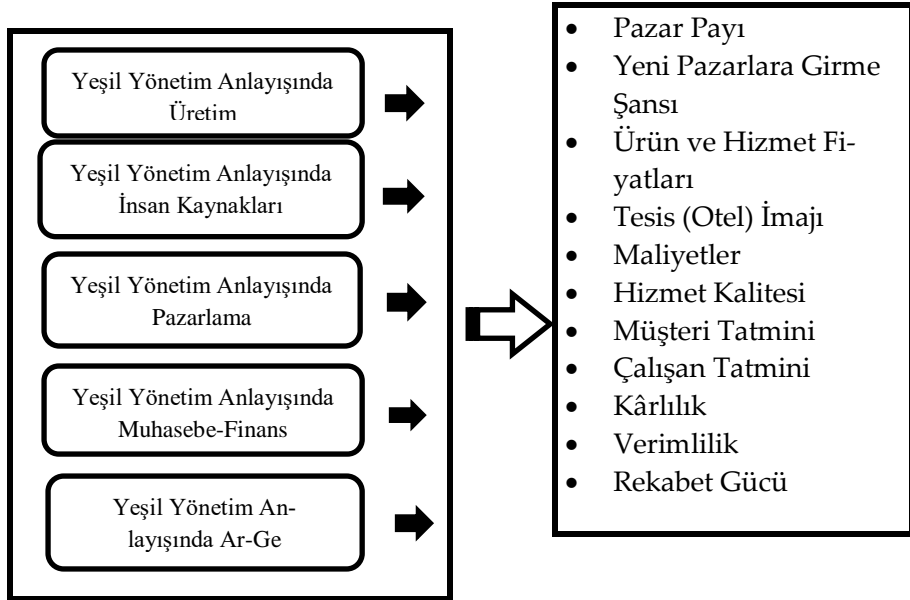
için oluşturulan anket formunun yapılan ön analizindeki güvenilirlik test sonucu (Cronbach Alpha değeri) 0,840 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın Modeli ve Hipotezleri

Araştırma modelinde yeşil yönetim uygulamalarına ait değişkenler yeşil yönetim anlayışında üretim, insan kaynakları, pazarlama, muhasebe-finance ve Ar-Ge faaliyetleri olarak belirlenmiştir. İşletme başarı göstergelerine ait bütün ifadeler, yapılan analizlerde tek bir boyut olarak değerlendirilmiştir. Bu amaca yönelik kavramları ilişkilendiren araştırmanın yapısal modeli Şekil 1’de gösterilmiştir.

YEŞİL YÖNETİM UYGULAMALARI

İŞLETME BAŞARI GÖSTERGELERİ

Şekil 1. Araştırmanın kavramsal modeli
Kaynak: Karabulut, 2003, s. 95.

Araştırmanın temel amacına yönelik olarak kurulan model anlamlı bir model olup, bu kapsamda ileri sürülen hipotezlerin doğruluğu ise

istatistiki analizlerle test edilecektir. Araştırma modeli, yeşil yönetim uygulamalarını uygulayan işletmelerin başarı göstergeleri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir.

- **Hipotezler:** Literatür taramasına ve yukarıda adı geçen değişkenlere bağlı olarak araştırmanın amaçları doğrultusunda ve Şekil 1’de belirtilen kavramsal modelin çerçevesinde üç temel ve beş alt hipotez oluşturulmuştur.

Hipotez 1: Konaklama işletmelerinde yeşil yönetim uygulamaları ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır.

Bu hipotezin test edilmesinde yardımcı olacak alt hipotezler ise şu şekilde oluşturulmuştur:

H1a: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun üretim faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır.

H1b: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun insan kaynakları faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır.

H1c: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun pazarlama faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır.

H1d: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun muhasebe-finance faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır.

H1e: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun Ar-Ge faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır.

Hipotez 2: Yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarı göstergeleri üzerinde çoklu düzeyde etkisi vardır.

Hipotez 3: Konaklama işletmeleri yeşil yönetim uygulamaları açısından farklı kümeler ayrılabilir.

Güvenilirlik Analizi

Anket formundaki yeşil yönetim uygulamaları ve işletme başarı göstergelerinin güvenilirlik analizi yapılarak ölçeğe ait Cronbach Alpha (α) değerleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1: Değişkenler ve Güvenilirlik Analizi Katsayıları

Değişkenler	İfade Sayısı	Cronbach’s Alpha Değerleri (α)
Yeşil Yönetim Uygulamaları	20	0,858
İşletme Başarı Göstergeleri	12	0,800
Toplam	32 İfade	

Sosyal bilimlerde güvenilirlik testi olarak genellikle Cronbach Alpha testi uygulanmaktadır. Araştırmanın bağımsız ve bağımlı değişkenlerine ait alfa katsayıları genel olarak 0,80’nin üzerinde olması nedeniyle anket formunun güvenilirliği tamdır ve analizlerde hiçbir faktör değerlendirme dışı bırakılmamıştır.

Araştırmaya İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

Katılımcıların cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi ve çalışma süresi gibi demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 4 adet soru yöneltilmiştir. Bu sorulardan elde edilen verilerin frekans (n), yüzde (%) değerleri hesaplanmış ve sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2’de yer alan bilgilere göre katılımcıların %82,2’si erkek, %17,8’i ise kadındır. Katılımcıların %38,4’nün yaşı 36-45 aralığında, %26,4’ü ise 46 ve üzeri yaş aralığında olup, %20,2’sinin yaşı ise 31-35 yaş aralığındadır. Geriye kalan %14,9’unun yaşı ise 30’dan küçüktür. Katılımcıların yaklaşık %81’nin 31 yaş ve üzeri olması turizm sektörünün yönetim anlamında genç ve dinamik işgücünden daha çok yetişmiş işgücü ve alanında tecrübeye öncelik vermesinin basit bir göstergesidir.

Tablo 2: Ankete Katılan İşletme Yöneticilerine Ait Demografik Bilgiler

Cinsiyet	Sayı	Yüzde	İşletmenin Yapısı	Sayı	Yüzde
Bayan	43	17,8	1 Yıl ve 1 Yıldan az	11	22
Erkek	199	82,2	2 Yıl	17	33
Toplam	242	%100	3 Yıl	15	29
Yaş			4 Yıl ve Üzeri	2	4
18-25	9	3,7	Toplam	242	%100
26-30	27	11,2	Eğitim Düzeyi		
31-35	49	20,2	İlköğretim	7	2,9
36-45	93	38,4	Lise	79	32,6
46 ve üzeri	64	26,4	Önlisans	67	27,7
Toplam	242	%100	Lisans	77	31,8
Oda Sayısı			Lisansüstü	12	5,0
1-49 Arası Oda	14	5,8	Toplam	242	%100
50-99 Arası Oda	92	38,0			
100 ve Üzeri	136	56,2			
Toplam	242	%100			

Buna benzer çalışmalarda da yer aldığı gibi konaklama işletmelerinde çalışan yöneticilerin büyük çoğunluğunun yaklaşık %36,8'inin lisans ve lisansüstü mezunu kişilerden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların halen bulunduğu işletmede 4 yıl ve üzeri çalışma oranı ise %64'dür. Bu durum işletmelerin yeşil yönetim uygulamalarını yönlendiren ve çevre bölümlerinden sorumlu olan yöneticilerin iş yaşamlarıyla ilgili eğitim düzeylerine ve sektördeki tecrübelerine önem verildiğini göstermektedir.

Konaklama İşletmelerinin Yeşil Yönetim Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Tablo 3'e bakıldığında yeşil yönetim uygulamalarına ilişkin ortalama değer $\bar{X} = 4,15$ standart sapma s.s. = 0,42 olarak bulunmuştur. Bu işletmelerin büyük ölçüde yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyetleri uyguladıklarını göstermektedir.

Tablo 3: Yeşil Yönetim Uygulamalarına İlişkin Boyutların Ortalaması

<i>Değişkenler</i>	<i>Arit. Ortalama (\bar{X})</i>	<i>Standart Sapma (s.s.)</i>
Yeşil Yönetim Uygulamaları (Genel)	4,15	0,42
Yeşil Yönetim Anlayışında Üretim Boyutu	4,16	0,40
Yeşil Yönetim Anlayışında İnsan Kaynakları Boyutu	4,23	0,58
Yeşil Yönetim Anlayışında Pazarlama Boyutu	4,05	0,84
Yeşil Yönetim Anlayışında Muhasebe-Finans Boyutu	3,85	0,89
Yeşil Yönetim Anlayışında Ar-Ge Boyutu	4,30	0,73

1 = Hiçbir zaman 2 = Nadiren, 3 = Kararsızım, 4 = Büyük Ölçüde, 5 = Her zaman

Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Konaklama işletmelerinin yeşil yönetim uygulamalarının alt boyutları ile işletme başarı göstergeleri arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek için yapılan pearson korelasyon analizine ait değerler tablo 4'de verilmiştir.

Yeşil yönetim uygulamaları ve işletme başarı göstergeleri arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi tablosu (Tablo 4) incelendiğinde, yeşil yönetim uygulamaları ile işletme başarı göstergeleri arasında ($r=0,806$; $p = 0,001 < 0,01$) yüksek seviyede, anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki saptanmıştır. Bu durum ankete katılan işletmelerin yeşil yönetim uygulamalarını arttırması halinde işletme başarı göstergelerinde de bir artış olacağını ifade etmektedir. Sonuç olarak, yeşil yönetim uygulamaları ve alt boyutlarının 0,01 anlamlılık düzeyinde geçerli olduğu ve buna bağlı olarak yeşil yönetim faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasındaki korelasyon analizi sonuçlarının pozitif çıkması dolayısıyla aynı yönlü ve pozitif bir etki etmesi beklenmektedir.

Tablo 4: Yeşil Yönetim Uygulamaları Boyutları İle İşletme Başarı Göstergeleri Boyutu Arasında Yapılan Pearson Korelasyon Analizi

		Üretim	İnsan Kaynakları	Pazarlama	Muhasebe- Finans	Ar-Ge	İşletme Başarı Göstergeleri	Yeşil Yönetim Uygulamaları
Üretim	r							
	p							
İnsan Kaynakları	r	,542**						
	p	0,001						
Pazarlama	r	,575**	,473**					
	p	0,001	0,001					
Muhasebe- Finans	r	,549**	,529**	,673**				
	p	0,001	0,001	0,001				
Ar-Ge	r	,495**	,561**	,490**	,543**			
	p	0,001	0,001	0,001	0,001			
İşletme Başarı Göstergeleri	r	,514**	,502**	,417**	,424**	,513**		
	p	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001		
Yeşil Yönetim Uygulamaları	r	,803**	,788**	,718**	,737**	,697**	,806**	
	p	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	

Regresyon Analizine İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde yeşil yönetim uygulamaları ile işletme başarı göstergeleri arasındaki birliktelik ve sebep-sonuç ilişkilerini açıklamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bağımlı değişkenler (*işletme başarı göstergeleri*) ve bağımsız değişkenler (*üretim, insan kaynakları, pazarlama, muhasebe-finans, Ar-Ge*) arasında çoklu regresyon analizi yapılarak araştırma modelinde gördüğümüz (H2) hipotezin doğruluğu test edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 5: Yeşil Yönetim Uygulamaları Boyutları İle İşletme Başarı Göstergeleri Boyutu Arasında Yapılan Çoklu Regresyon Analizi Tablosu

Model	R ²	Standartlaştırılmamış Katsayılar		t	P
		B	Std. Error		
(Sabit)					
Üretim	0,437	1,222	0,222	5,504	0,001*
İnsan Kaynakları		0,242	0,090	2,681	0,008*
Pazarlama		0,200	0,064	3,114	0,002*
Muhasebe- Fi-		0,055	0,043	1,290	0,001*
nans		0,046	0,041	1,125	0,262
Ar-Ge		0,071	0,045	1,569	0,118

Bağımlı Değişken: İşletme Başarı Göstergeleri

*0,01 Anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlıdır

Çoklu regresyon analizinin denklemi kurulurken yeşil yönetim uygulamalarının alt boyutları (*üretim, insan kaynakları, pazarlama, muhasebe-fi-nans ve Ar-Ge*) bağımsız değişkenler olarak alınırken; başarı göstergeleri boyutu ise bağımlı değişken olarak dikkate alınmıştır. Tablo 5'e göre yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarı göstergeleri boyutu üzerindeki etkisini belirlemek için yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda: $R^2 = 0,427$ olarak bulunmuştur ($R^2=0,437$; $F=24,201$, $p<0.01$). Bu sonuca göre, üretim insan kaynakları ve pazarlama boyutları ile işletme başarı göstergeleri boyutu arasındaki ilişki %99 güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yani, üretim, insan kaynakları ve pazarlama boyutlarının işletme başarı göstergeleri boyutu üzerinde çoklu düzeyde anlamlı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Kümeleme Analizine Ait Bulgular

Muğla ilinde faaliyet gösteren konaklama işletmeleri tepe yöneticilerinden alınan bilgiler doğrultusunda bu işletmelerin yeşil yönetim uygulamaları ve işletmelerin başarı göstergeleri açısından farklı gruplara ayrılmalarının mümkün olup olmadığını tespit etmek amacıyla kümeleme analizi yapılmıştır.

Tablo 6: Konaklama İşletmelerinin Kümeleme Analizi Tablosu

Küme	Frekans	Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
1. Küme	98	40,5	40,5
2. Küme	123	50,8	91,3
3. Küme	21	8,7	100,0
Toplam	242	100,0	

Tablo 6'ya bakıldığında kümeleme analizi tablosuna göre konaklama işletmelerini yeşil yönetim uygulamaları ve işletme başarı göstergeleri açısından 3 gruba ayırmak mümkündür. Bu doğrultuda birinci kümeye 98 kişi, ikinci kümeye 123 kişi, üçüncü kümeye ise 21 kişinin düştüğü görülmektedir.

Üç kümeye ayrılan konaklama işletmelerinin 1. ve 2. kümeye dâhil olanlar yeşil yönetim uygulamalarını uyguladıkları ve bunların sonucunda işletme başarı göstergelerinde bir artışa sebep olduğunu ancak 3. kümeye dâhil olan işletmelerin ise yeşil yönetim anlayışına önem vermediği ve bununla birlikte işletme başarı göstergelerinde bir artışa sebep olmadığı gözlenmektedir.

Tablo 7: Nihai Küme Merkezlerinde Yer Alan Boyutların İşletmeler Açısından Analizi

Nihai Küme Merkezleri	Küme		
	1	2	3
Üretim	4,10	4,29	3,66
İnsan Kaynakları	4,12	4,45	3,49
Pazarlama	3,90	4,33	3,17
Muhasebe	3,71	4,14	2,83
Ar-Ge	4,22	4,51	3,40
İşletme Başarı Göstergeleri	3,96	4,47	3,12

1 = Hiçbir zaman, 2= Nadiren, 3 = Kararsızım, 4 = Büyük Ölçüde, 5 = Her zaman

Kümeleme analizi sonuçlarına göre, konaklama işletmeleri yeşil yönetim uygulamaları ve işletme başarı göstergeleri açısından üç kümeye ayrılmıştır. Her kümede yer alan işletmelerin faaliyetleri değerlendirildiğinde ikinci kümede yer alan işletmelerin yeşil yönetim anlayışına uygun faaliyetleri işletme fonksiyonları itibariyle her zaman uyguladıkları

görüldüğünde, birinci kümede yer alan işletmelerin büyük ölçüde, üçüncü grupta yer alan işletmelerin ise kararsız kaldıklarını söylemek mümkündür. Dolayısıyla araştırmanın ikinci temel hipotezi “H3: Konaklama işletmeleri yeşil yönetim uygulamaları açısından farklı kümelere ayrılabilir” kabul edilmiştir. Bu durum Muğla ilinde faaliyet gösteren konaklama işletmelerinin yeşil yönetim anlayışını benimsemelerine ve faaliyetlerini bu doğrultuda uygulamalarına rağmen yeterli bilgiye ve kaynağa sahip olmadıklarını göstermektedir.

Hipotezler ve Bulguların Özeti

Çalışmada öngörülen hipotezler ve bunların doğruluğunu test etmek için yapılan istatistiksel analizlere ait bulgular kısaca Tablo 8’de gösterilmiştir. Tabloda yer alan “X” işareti istenileni karşılayamadığını ve “√” işareti ise istenileni karşıladığını ifade etmektedir.

Tablo 8: Kullanılan Hipotezlerin Kabul / Red Tablosu

<i>Tezin Öngörülen Temel ve Alt Hipotezleri</i>	<i>Sonuç</i>
H1: Konaklama işletmelerinde yeşil yönetim uygulamaları ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır .	√
H1a: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun üretim faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır .	√
H1b: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun insan kaynakları faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır .	√
H1c: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun pazarlama faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır .	√
H1d: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun muhasebe-finans faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır .	√
H1e: İşletmelerde yeşil yönetim anlayışına uygun Ar-Ge faaliyetleri ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır .	√
H2: Yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarı göstergeleri üzerinde çoklu düzeyde etkisi vardır .	Kısmen √
H3: Konaklama işletmeleri yeşil yönetim uygulamaları açısından farklı kümelere ayrılamaz/ ayrılabilir .	√
<i>Not: X işareti istenileni karşılayamadığını ve √ işareti ise istenileni karşıladığını göstermektedir.</i>	

Sonuç

Küresel ısınma, doğal hayatın zarar görmesi, temiz su kaynaklarının tükenmesi, hava ve deniz kirliliği, canlı türlerinin ve ormanların yok olması, yenilenemez enerji kaynakların tahrip edilmesi, üretim ve tüketimin artması gibi etkenler çevre kirliliğinin artmasına ve doğadaki kaynakların azalmasına neden olmaktadır. Çevre kirliliğinin azalmasını ve sahip olunan yenilenemez enerji ile doğal kaynaklarının yok olmasını önlemek için topluma ve bireylere olduğu kadar konaklama işletmelerine de büyük görevler düşmektedir. Konaklama işletmelerinin sürdürülebilir bir rekabet üstünlüğü sağlayarak rakip işletmelerine görece üstünlük sağlamalarının önemli bir yolu da yeşil yönetim faaliyetlerini uygulayarak minimum girdi ile işletme başarı göstergelerinde maksimum düzeyde fayda sağlamaktan geçmektedir.

Muğla İli'nde faaliyet gösteren ve yeşil yıldız belgesi, Mavi Bayrak uygulaması ve ISO 14001 belgelerine sahip olan konaklama işletmelerinde çevre bilinci belirli bir düzeyde var olup, bu düzey hızla yükselmektedir. Bunun sonucunda ise, faaliyetlerini yerine getiren konaklama işletmelerinin başarı göstergelerinde bir artış olduğu görülmektedir. Muğla İli'nde bulunan konaklama tesislerinin gün geçtikçe yeşil yönetim anlayışına uygun uygulamalara daha fazla önem vermeleri ve bu anlayışa uygun faaliyetleri her zaman uygulamaya başlamaları ile başarı göstergelerindeki değişim oranı da büyük ölçüde artacaktır. Elde edilen bu sonuç; Eren ve Yılmaz (2008), Dinçer ve Gedik (2010), Karabulut (2003), Seyhan ve Yılmaz (2010) gibi daha önceden yapılmış araştırmalar sonucunda elde edilen bulgular ile desteklenmektedir. Akatay ve Aslan (2008), 23 farklı ilde faaliyet gösteren ve ISO 14001 sertifikası almış konaklama işletmelerin yeşil yönetim anlayışına karşı hassasiyetleri ve otel işletmelerini bu sertifika almaya yönelten sebepler üzerine bir araştırma yapmışlardır. Yapılan araştırma sonucunda, otelleri ISO 14001 belgesini alma nedenleri arasında birçok maddi ve manevi faktörün önemli olduğunu tespit etmişlerdir. Araştırma bulgularını destekler nitelikte olan diğer bir çalışmada ise Özok (2015), Bodrum İlçesi üzerinde yapmış olduğu araştırmaya göre konaklama işletmelerinin çevre koruma ile ilgili yönetsel belgelere sahiplik durumu ve çevre dostu uygulamaları arasında Yeşil Yıldız, Beyaz Yıldız Mavi Bayrak, ISO 14001 belgelerine sahip işletmelerin

bunlara sahip olmayan işletmelere göre çevre dostu uygulamaları daha fazla gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmanın temel amacına yönelik değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek ve bu ilişkilerin yönünü ortaya koymak maksadıyla birinci temel hipotezin ve bu temel hipotezin açıklanmasına yardımcı olacak alt hipotezlerin test edilmesinde korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizine ilişkin sonuçlara genel olarak bakıldığında, yeşil yönetim uygulamaları ile işletme başarı göstergeleri arasında yüksek düzeyde, anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,806$) bir ilişki olduğunu ve yeşil yönetim uygulamalarına önemin verilmesi durumunda işletme başarı göstergelerinde pozitif artışların daha da artabileceği söylenebilir. Yeşil yönetim uygulamalarına ait alt boyutların, işletme başarı göstergelerine olan etkileri açısından boyut bazında bakıldığında ise en kuvvetli korelasyon ilişkisinin üretim boyutunda ($r=0,514$) orta düzeyde, anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir. Diğer sonuçlara bakıldığında ise ($r=0,513$) Ar-Ge boyutu orta düzeyde, ($r=0,502$) insan kaynakları boyutu orta düzeyde ve ($r=0,417$) pazarlama boyutu ve ($r=0,424$) muhasebe-finans boyutları ise işletme başarı göstergelerine zayıf düzeyde, anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, korelasyon analizi sonuçlarının "*H1: Konaklama işletmelerinde yeşil yönetim uygulamaları ile işletme başarı göstergeleri arasında bir ilişki vardır*" şeklinde savunulan birinci temel hipotezi destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Elde edilen bu bulgular; Giritlioğlu ve Güzel (2015), Karabulut (2003), Atay ve Dilek (2013) gibi daha önce yapılmış çalışmalar sonucunda elde edilen bulgular ile desteklenmektedir.

Yapılan regresyon analizleri ile yeşil yönetim uygulamaları ve işletme başarı göstergeleri arasındaki ilişkiler açıklanmaya çalışılmış ve araştırma modelinde öngörülen hipotezin doğrulukları test edilmeye çalışılmıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre, işletme başarı göstergeleri bağımlı, yeşil yönetim uygulamaları ve alt boyutları (üretim, insan kaynakları, pazarlama, muhasebe-finans ve Ar-Ge) bağımsız değişken olarak belirlenen modelin sonuçlarına bakıldığında, işletme başarı göstergeleri boyutu ile üretim, insan kaynakları ve pazarlama alt boyutlar arasında % 99 güven düzeyinde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuç, yeşil yönetim uygulamalarının alt boyutlarından olan üretim, insan kaynakları ve pazarlama boyutlarının işletme başarı göstergeleri

boyutu üzerinde istatistiksel açıdan anlamlı bir etkiye sahip olduğu sonucunu göstermektedir. Elde edilen bu sonuçlar *“H2: Yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarı göstergeleri üzerinde çoklu düzeyde etkisi vardır”* şeklinde oluşturulan ikinci temel hipotezimizi desteklemekle birlikte; Bansal ve Roth (2000), Engin ve Türk (2004), Fortune (2012), Topaloğlu ve Gümüş (2012), Ceyhan ve Ada (2013) gibi daha önce yapılmış çalışmalar sonucunda elde edilen bulgular ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmanın temel amacına yönelik olarak konaklama işletmelerinin yeşil yönetim uygulamaları açısından farklı gruplara ayırdıklarına ilişkin ikinci temel hipotezin test edilmesi maksadıyla kümeleme analizi yapılmıştır. Yapılan kümeleme analizi sonuçları genel olarak incelendiğinde, ankete katılım gösteren konaklama işletmelerinin tepe yöneticilerinin verdikleri cevaplara göre üç kümeye ayırmanın gerekli olduğu görülmüştür. İşletmeler ISO 14001, yeşil yıldız, beyaz yıldız ve Mavi Bayrak belgelerine sahip olmasına rağmen yeşil yönetim uygulamalarını aynı oranda uygulayamamaktadırlar. Yani, tüm değişkenler açısından kümelerin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre, üç farklı küme altında toplanan konaklama işletmeleri yeşil yönetim uygulamaları açısından farklı gruplara ayrılabilir nitelikte olduğu görülmektedir. Elde edilen bu sonuç, *“H3: Konaklama işletmeleri yeşil yönetim uygulamaları açısından farklı gruplara ayrılabilir”* şeklinde savunulan üçüncü temel hipotezi tamamen doğrulamaktadır.

Araştırmaya katılan konaklama işletmeleri genel olarak değerlendirildiğinde yeşil yönetim faaliyetlerini büyük ölçüde uyguladığı düşünülmektedir. Büyük ölçüde uygulanan bu faaliyetlerin konaklama işletmelerine kazanç olarak geri dönmesi, bu faaliyetlerin her zaman uygulanması durumunda işletme kazancının daha fazla artacağına işaret etmektedir. Konaklama işletmelerinin maliyetlerinin, kârlılığının ve hizmet fiyatlarının değişmemesi yeşil yönetim uygulamaları nedeniyle maliyetlerin artacağını ve buna bağlı olarak hizmet fiyatlarının da artacağını düşünen işletmeler için örnek oluşturmaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

**The Contribution of Green Management
Applications and Environment Consciousness on
The Success of Managements in The
Accommodation Sector: A Research on Muğla
Province**

*

Murat Türk – Ergün Kara

Osmaniye Korkut Ata University

Introduction

Pollution increase recently and wasting of sources which are possessed have directed accommodation industries to function more sensitive toward environment and to produce environmentally friendly products and services. Application by considering environmental consciousness which is based on sustainable tourism and green management applications together in accommodation industries will both decrease environmental pollution and provide to increase the quality of human life by preserving resources in nature. It is intended to reveal how often environment consciousness and activities which are appropriate to green management perceptiveness and because accommodation industries which adopt green management perceptiveness function conveniently to this management perceptiveness what kind of contributions it provides to management success. A survey was practised in the direction of this purpose on the top managers of 3, 4, and 5 stars hotel accommodation industries, holiday villages and boutique hotels which are active within the borders of Muğla Province.

Objective of the Study

Based on the literature review and the above-mentioned variables, three basic hypotheses have been constructed within the framework of the conceptual model in order to pursue the objectives of the research.

Hypothesis 1) There is no relationship between green management practices and business success indicators in hospitality enterprises.

Hypothesis 2) There are multiple levels of influence on the business success indicators of green management practices.

Hypothesis 3) Different groups can not be allocated / separated in terms of green management practices.

Method

In the research process of the study, the questionnaire method which adopted the measurement method based on the quantitative data basis from the primary data collection techniques was chosen as the data collection instrument. Survey form used in the research, Prof. Dr. Hayri Ülgen conducted a doctoral dissertation study in 2003 named Elif Karabulut and the reliability of the questionnaire was determined as 0.840. For this reason, a questionnaire form prepared as 43 expressions and 1 open ended questionnaires was piloted before the accommodation operators in the sample group were distributed to the top administrators and a questionnaire survey was conducted for the preliminary analysis with the top manager of 71 accommodation operations in Marmaris District. Data which was gained from top managers of 242 industries was included to research analyses.

Results

It was established that there are positive directional and meaningful relations between green management applications and their all subdimensions at the result of correlation analysis which was done to determine relations between variables. In addition to this, it was stated that there are positive directional, meaningful and at high strength relations among

green management applications, their all subdimensions and management success indicators.

Regression analyses were done to reveal the effects of variables on each other. It was also established green management applications, production, human resources and marketing subdimensions affect management success indicators positively at the result of this analysis. On the other hand; accounting, finance, research and improvement subdimensions are not effective on management success indicators.

Green management applications and management success indicators are categorized into three groups according to the sizing analyses which were done to classify in accordance with data similarities belonging to the participants. When activities which are convenient to green management concept of the participant managements were evaluated, it is possible to say that the managements in the first group apply on a large scale and the ones in the second group always apply and the ones in the third group are indecisive.

Discussion, Conclusion and Recommendations

Environment consciousness exists at a certain level in accommodation enterprises operating in Muğla Province and having green star certificate, Blue Flag application and ISO 14001 certificates, which is rising rapidly. As a result, it is seen that there is an increase in the success indicators of the accommodation enterprises that perform their activities.

In general, the results of correlation analysis show that there is a high level, meaningful and positive relationship ($r = 0.806$) between green management practices and business performance indicators and positive increases in business success indicators can be increased if green management practices are given to them. When the sub-dimensions of green management practices are examined in terms of their effects on business success indicators, it is seen that there is a moderate, meaningful and positive relationship in the production dimension ($r = 0,514$) of the strongest correlation relation. The other dimensions are $r = 0,513$, $r = 0,502$, $r = 0,502$, and $r = 0,417$, respectively. , it was found that there was a meaningful and positive relationship. Accordingly, it is seen that the results of the correlation analysis support the first basic hypothesis that "H1: there is a relationship

between green management practices in hospitality enterprises and business performance indicators".

According to the results of the regression analysis, when look at the results of the model which is dependent on the business achievement indicators, green management practices and sub-dimensions (production, human resources, marketing, accounting-finance and R & a significant relationship was found between marketing sub-dimensions at 99% confidence level. This result shows that the sub-dimensions of green management practices have a statistically significant effect on the dimensions of business success indicators of production, human resources and marketing dimensions. These results support second hypothesis, "H2: Green management practices have multiple effects on business success indicators".

When the results of clustering analysis are examined in general, it has been found that it is necessary to distinguish between three clusters according to the answers given by the top managers of the participating accommodation enterprises. Although they have ISO 14001, green star, white star and blue flag certificates, they can not implement green management practices at the same time. In other words, the result is that the clusters differ in terms of all variables. According to this, it is seen that the accommodation enterprises collected under three different clusters can be divided into different groups in terms of green management practices. This result fully confirms the third basic hypothesis that "H3: Accommodation management can be divided into different groups in terms of green management practices".

Kaynakça/References

- Akandere, G. ve Zerenler, N. (2017). Yeşil otellerde tedarik zinciri yönetimi ve işletme performansı. *Çatalhöyük Uluslararası Turizm ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 77-98.
- Akatay, A. ve Aslan, Ş. (2008). Yeşil yönetim ve işletmeleri ISO 14001 sertifikası almaya yönelen faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1(1), 301-313.
- Akdoğan, A. (2003). *Çevreye duyarlı yönetim ve işletmecilik*. Kayseri: Ticaret Odası Yayınları.

- Atay, L. ve Dilek, S. E. (2013). Konaklama işletmelerinde yeşil pazarlama uygulamaları: İbis Otel Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 203-219.
- Bansal, P. and Roth, K. (2000). Why companies go green: A model of ecological responsiveness. *Academy of management Journal*, 43(4), 717-739.
- Ceyhan, S. ve Ada, S. (2013). *Çevreye duyarlı işletmecilik: Kahramanmaraş İli'nde bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Chavan, M. (2005). An appraisal of environment management systems: A competitive advantage for small businesses. *Management environmental quality: An international journal*, 15(5), 444-463.
- Dinçer, M., Z. ve Gedik, S. (2010). Sürdürülebilir turizm yaklaşımı içinde istanbul'daki 5 yıldızlı çok uluslu konaklama işletmelerinin çevre duyarlılığının değerlendirilmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, 11. Ulusal Turizm Kongresi, Kuşadası.
- Eren D. ve Yılmaz İ. (2008). Otel işletmelerinde yeşil pazarlama uygulamaları; Nevşehir ili örneği. 13. Ulusal pazarlama kongresi, 25-29 Ekim 2008, Nevşehir Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi.
- Farrel, A. and Hart, M. (1998). What does sustainability really mean? The search for useful Indicators. *Environment*, 98(9), 4-16.
- Giritlioğlu, İ. ve Güzel, M., O. (2015). Otel işletmelerinde yeşil yıldız uygulamaları: Gaziantep ve Hatay Bölgesi'nde bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Araştırmaları Dergisi*, 40(8),65-81.
<http://www.ibrahimkupeli.blogspot.com.tr/2013/06/yesil-yonetim.html>, Yeşil Yönetim Anlayışı, (Erişim Tarihi: 03.02.2017).
- Karabulut, E. (2003). *İşletmelerde çevre bilinci ve yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarısına katkısını incelemeye yönelik bir araştırma*. Yayınlanmamış Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Keleş, R. (1997). Çevre kültürü ve etiği. I. Ulusal Kültür Kongresi, İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı, (3-5 Kasım), 103-128.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C. (1998). *Çevrebilim*, 3.Baskı, Ankara: İmge Yayınevi

- Kim J., Y., Hlee S., Joun Y., (2016). Green practices of the hotel industry: Analysis through the windows of smart tourism system. *International Journal of Information Management* 36, 1340–1349.
- Morrow, D. ve Rondinelli, D. (2002). Adopting corporate environmental management Systms: Motivations and results of ISO 14001 and EMAS Certification, *European Journal*, 20(2), 159-171
- Nemli, E. (2000a). *Çevreye duyarlı işletmecilik ve Türk sanayinde çevre yönetim sistemi uygulamaları*, İstanbul: İstanbul Sanayi Odası Yayını, (2000/11).
- Özgener, Ş. (2004). *İş ahlakının temelleri yönetsel bir yaklaşım*. Ankara: Nobel Yay.Şti.
- Özok, O. (2015). *Konaklama işletmelerinde çevre dostu uygulamalar: Bodrum örneği*. Yayınlanmış Yüksek Lisans tezi, *Balıkesir Üniversitesi*, Balıkesir.
- Programı Kriterleri, <http://www.turofed.org.tr> (Erişim Tarihi: 30.01.2017).
- Saçılık, M., Y. ve Çevik, S. (2014). Çevreye duyarlı otelcilik kapsamında yeşil yıldız uygulaması: Antakya Güngör Ottoman Palace örneği, *Balıkesir: 9. Uluslararası Kongresi: Turizm İşletmeciliğinde Yeni Perspektifler*.
- Sharakhane, A., (2006). *İşletmelerin Çevreye Karşı Duyarlılığı ve Şamanizm*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sirmen, L. (1990). Çevre hukukuna göre çevrenin kirletilmesinden doğan sorumluluk. *Ankara Barosu Dergisi*, 1990, 1-23.
- Topaloğlu, C. ve Gümüş, F. (2012). Yenilenebilir enerji kaynaklarının konaklama işletmelerinde kullanımı: Muğla İl'indeki 4 ve 5 yıldızlı konaklama İşletmelerinde Bir Araştırma, Antalya: Akdeniz Üniversitesi Turizm Fakültesi, 13. *Ulusal Turizm Kongresi*.
- Tutar, K., F. (2015). Yeşil ekonomi, yeşil turizm: Türkiye'de turizm sektöründe yeni trend yeşillenen oteller projesi, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13-16.
- UNDP, United Nations Development Program. (1993). *Human development report*. NewYork: United Nations Development Program. (5).

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Türk, M. ve Kara, E. (2018). Konaklama işletmelerinde çevre bilinci ve yeşil yönetim uygulamalarının işletme başarısına katkısı: Muğla ili üzerine bir araştırma. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(15), 848-876. DOI: 10.26466/opus.449339